

denrigsminister forklare det Forhold, om hvilket jeg her har tilladt mig at spørge, thi jeg havde virkelig troet, at den ærede Indenrigsminister var ganske anderledes inde i Forholdene og i den Maa, som paa Thorseng almindelig antages at være lagt, end det lader til, at han er. Efter den høitærede Ministers Udtalelser synes det, at han antager, at Spørgsmaalet kun dreier sig om et Mageskifte af den ene Gaard, at Spørgsmaalet kun dreier sig om, at dette ene Sted skal tages ud af Bondestandens Besiddelse, men at der ikke kan være Tale om mere. Jeg havde virkelig troet, at den høitærede Indenrigsminister kjendte meget bedre til Forholdene. Man kan vel ikke bestemt sige, hvad der er det høie Herstads Onse og Villie i denne Henseende, men det vilde dog næsten have været for meget at stille en saadan Forespørgsel af Hensyn til en enkelt Gaard. Var der kun Tale om den, kunde man sige: Lad den i Guds Navn gaa med de andre ud af Bondestandens Besiddelse, men efter den almindelige Mening paa Thorseng er der Tale om noget langt Større, noget langt Vigtigere, om en Sag, der i høi Grad vedrører Almenvellet. Jeg skal tillade mig at oplyse, hvad man almindelig tror, at Godsbesidderen paa Stamhuset Thorseng har til Hensigt; det er: under sin Hovedgaard at indbrage Alt, hvad der ligger Ost og Nord for den Landveien, som skærer Den, saaledes at han i Forbindelse med sine to Skove Nøjskov og Pederstov og Hovedgaarden samt Afbyggergaarden Thorsminde omtrent kommer til at besidde en Femtedel af hele Den. Denne Transaktion tror han at kunne ordne paa Grund af, at han er i Besiddelse af en Del privilegeret Hartkorn i en anden By, Bemmenæs, hvilket i dette Dieblit er bortfæstet, men som selv, hvis det indbrages fra Fæstebrogen, ikke naar vilde have den Værdi for ham, som derimod de Fæstesteder ville have, der befinde sig i hans umiddelbare Nærhed. Saaledes tror man bestemt, at Godsseierens Plan er. Det Areal, som skal indbrages, indbefatter Skipperbyen Kroense — over 100 Huse —, Gammel Nyby med $\frac{1}{1}$, $\frac{2}{2}$ Gaarde, et Boelssted og c. 10 Huse; det Meste af Vindeby: 7 Gaarde, 18 Huse; Størstedelen af Ny-Nyby: 4 Gaarde og nogle Huse; en Del af Bregninge, formentlig 2 Gaarde og nogle Huse, samt Sorderne fra 4 à 5 Gaarde i Lundby med Undtagelse af en mindre Del, omtrent en Gaards Jord, som disse have Syd og Vest for Landveien, foruden et større Antal Huse, vel 12—14 Stykker. Det er saaledes ikke Smaating, som der antages at skulle indbrages; det er ikke en enkelt Gaard, hvorom der er Tale, men der er her Tale om at jage Hundreder af Familier bort fra de Besiddelser, de have, for at indbrage disse under Hovedgaarden. Det skulde som sagt aldrig have faldet mig ind at stille en saadan Forespørgsel for en enkelt Gaards Vedkommende, men naar der er Tale om en Sag som den her foreliggende, er Sagen vig-

tig for Almenvellet og storartet nok til, at man bør tage Saand i Hænte med. Den høitærede Minister kan vel sige, at han kjender slet ikke Noget dertil, men jeg tror dog, han maa have en lille Smule Formodning derom. Som den ærede Minister vil erindre, tillod jeg mig i Slutningen af forrige Aar privat at forespørge om denne Sag, men jeg maa have misforstaaet ham, thi jeg troede, den var afgjort. Da jeg imidlertid nærmere undersøgte Sagen i min Hjemstavn, fandt jeg, at der, efter at jeg havde spurgt, var fremkommet Forespørgsler til Sogneraadene for de 2 Sogne, mellem hvilke Ombygningen skulde finde Sted, og hvis den ærede Formand er saa god at tillade mig det, vil jeg oplæse de Erklæringer, som de to Sogneraad have afgivet i denne Anledning. Jeg skal først oplæse Erklæringen fra Sogneraadet i det Sogn, hvor det tiendefri Hartkorn, som for Diebliffet er bortfæstet, findes. Der siges deri: „Den Del af Bjerrebj Sogn, som benævnes Halvøen Bemmenæs, har — foruden de i Andragendet nævnte Steder Matr. Nr. 18 og 19, der attraaet magelagte med den fæstelebig Gaard i Nyby — 12 Halvgaarde og 2 Helgaarde, 1 Boelssted samt 21 Huse. Det Sorderne paahvillende Hartkorn udgjør i det Hele 62 Aar. $1\frac{1}{2}$ Album; hvoraf 5 Aar. 6 Skpr. 3 Fdr. $1\frac{3}{4}$ Album var, forinden Hartkorns-Ugaltningen foregik, ufrigt Hartkorn. Bemmenæs har vistnok i ældre Tider været Jællede ligesom en stor Del af de mere simple, Byerne fraliggende Sorder, og har saaledes mulig været benyttet til Græsning for Hovedgaarden. Dette er imidlertid mange Aar siden. Halvøens Sorder have, saavidt vides, været Fæstesteder mere end 100 Aar, idet de bleve bortfæstede af daværende Stamhusbesidder, Kammerherre Niels Suel. Sogneraadet skal afholde sig fra at udtale sig om, hvorvidt der saaledes kan paahvile Fæstetvang ogsaa paa denne Byes Gaardsfæstesteder, saameget mere som det ikke kjender de Betingelser, der ved Overgangen til Bortfæstningen ere gjorte, saafremt der i en saa gammel Tid var Tale om Betingelser. Det rent juridiske Spørgsmaal, hvorvidt Fæsteforpligtelsen efter de bestaaende Love her kan gjøres gjældende, ville Rynbigere afgjøre; men saa meget kunne vi dog tilføie, at det vistnok blandt vore Lævnlige vilde opvække stor Betyrning, om det attraaede og flere i Udsigt staaende Magelæg og samme Bestaaenhe'd bleve bevilgede, hvorved Bondejord toges ind under Hovedgaardsjorden, ligesom det ogsaa formentlig giver Anledning til, at flere Beboere ville blive forvandlede til Leiere, hvis Existentis i endnu høiere Grad end Fæsternes vil være afhængig af Enkeltmands Forgodtbefindende“. Bregninge Sogneraad skriver blandt Andet, at det ikke kan anbefale „Magelæg af den fæstelebig Gaard Matr. Nr. 4 a af Nyby i Bregninge Sogn under Stamhuset Thorseng med et tilsvarende Areal Hovedgaardstøt af samme Gods; nemlig Matr. Nr. 18 og 19 af Bemme-